



Näkymä Obuhovin suojarakenteen katolta kohti horisontissa näkyvää Bengtskärin majakkaa.

Örön saari, satavuotisesta puolustuslinnakkeesta matkailukohteeksi

Meri ja luonnollinen yhteys mereen ovat tärkeitä kaikille valtioille. Ne ovat sitä nykyään, mutta olivat erityisesti silloin, kun lentoliikennettä ei ollut ja maaliikenne ja -kuljetukset olivat nykymitapuun mukaan alkeelliset. Ulkomaankauppa tapahtui pääosin meritse. Toisaalta meritiet muodostivat valti-

oille turvallisuusriskin, sillä viholliset voivat hyödyntää suoraa pääsyä meriteitse kohteeseensa.

Keisarillinen Venäjä koki tämän uhkan realisoitumisen 1800-luvun puolessa välissä, kun Englanti ja Ranska pyrkivät Krimin sodan nimellä tunnetussa konfliktissa rajoittamaan Venäjän pääsyä

kansainvälisille vesille sekä Mustanmeren että Itämeren alueella. Lähtösyysäyksenä operaatiolle oli Venäjän kasvanut vaikutusvalta Mustanmeren alueella. Itämeren alueella sotatoimet kohdistuivat lähinnä Venäjään kuuluvaan autonomiseen Suomen Suuriruhtinaskuntaan, esimerkiksi pääkau-

punki Pietari ei lopulta ollut varsinaisesti uhattuna.

Venäjä ryhtyi 1900-luvun alussa rakentamaan Suomen ja Viron rannikoille Pietari Suuren Merilinnoitusta, jonka tehtävän oli suojata Pietaria vihollisten hyökkäykseltä. Yhdeksi osaksi tätä linnoitusta tuli Kemiönsaaren eteläpuolella Hangos-

ta länteen sijaitseva Örön saari, jonka Venäjä linnoitti 1915–1917. Linnakkeen päävarustuksen muodostivat 12 tuuman kasarmialue järeine 12” (305 mm) Obuhov -tykkipattereineen ja 6 tuuman kasarmialue 6” (152 mm) Canet-tykkipattereineen. Saaren länsirantaan sijoitettiin vielä kolme 120 mm Canet-tykkiä ja yksi 75 mm Zenit-ilmatorjuntatykki. Saaren päätiet päällystettiin muklakivin.

Itsenäisen Suomen Puolustusvoimat jatkoi venäläisiltä osin kesken jäänyttä linnoitus- ja rakennustyötä. Esimerkiksi kasarmirakennukset eivät vastanneet suomalaista rakennusstandardia. Myös linnoittautumista täydennettiin betonoimalla tykkien avoasemat umpinaisiksi ja sijoittamalla lähipuolustusasemia eri puolilla saarta. Saaren pohjoiskärkeen sijoitettiin vielä 1980-luvulla kolme 23 mm ilmatorjuntatykkiä. Öro toimi Puolustusvoimien rannikolinnakkeena vuoden 2014 loppuun asti.

Monet varusmiesikäluokat ovat saaneet Örossä sotilaskoulutuksensa, mm. nykyinen Puolustusvoimien ylipäällikkö presidentti Sauli Niinistö. Saari ei ollut



Lännekylmänkukka (Bacsippa) on Suomessa erittäin harvainen ja tiedossa on vain Örön saarella todetut muutamat yksilöt. Kuvallähde: www.luontoportti.com

ainakaan alkuaikoina koulutuspaikkana varusmiesten suosiossa silloisten hankalien kulkuyhteyksien ja saaren syrjäisyyden takia. Yhtenä muistutuksena tästä ovat muklakivin päällystetyt saaren päätiet, jotka on nimetty Pitkäksi ja Lyhyeksi ikäväksi.

Sadan vuoden maanpuolustushistorian omaavan Örön saaren merkitys soti-



Örön linnakesaaren 12-tuumaisen tykin kasarmi. Voipi olla tuttu joillekin lehtemme lukijoista.

laalliselle puolustuksellemme on ollut toimia ennen kaikkea varusmiesten koulutus varuskuntana. Varsinaisiin puolustuksellisiin sotatoimiin osallistuttiin esimerkiksi 26.7.1941, kun neuvostoliittolaiset joukot yrittivät vallata 13 km päässä sijaitsevan Bengtskärin majakan. Järeillä Obuhov-tykeillä kohti majakkaa ammutut laukaukset vaikuttivat osaltaan siihen, että valtaus ei onnistunut. Saaren alun perin neljästä Obuhov-tykistä kaksi oli siirretty ennen sotia 1930-luvulla Viipurinlahdelle Ristinien linnakkeeseen. Täällä ne osallistuivat Talvisodan taisteluihin.

Toisen tykin putki halkesi heti ensimmäisissä laukauksissa ja vaihtoputken puuttuessa siitä tuli käyttökelvoton. Toinen tykki sen sijaan toimi menestyksekkäästi. Sillä ammuttiin kaikkiaan 308 laukausta, joista 298 Talvisodassa.

Tykkiasema tuhottiin myöhemmin, sillä se oli jäämässä luovutettavalle alueelle. Obuhov-tykin koosta kertovat seuraavat mitat: tykin kokonaispaino 150 tn, lukko 2 tn, putken pituus 16 m ja paino 50 tn, ammuksen paino 450–500 kg, tykin kantama 45 km.

Örön linnakesaari on avattu yleisölle 2015 osana Metsähallituksen hallinnoimaa Saaristomeren kansallispuistoa. Saaren heti ensimmäisenä matkailusonkinaan saavuttama valtava suosio perustuu usealle eri tekijälle. Aivan ilmeisesti saaren sotahistorialliset linnakeominaisuudet toimivat päämotiivina saarella vierailulle. Järeät tykit, satavuotiaat kasarmi-alueet ja monet linnoitetut puolustusasemat kertovat rannikopuolustuksemme historiasta. Örö on harvinaisena – jopa uniikkeina – kasveineen ja eläimienä myös hieno luontokohde. Vierailu linnakesaarella osoitti sen



Obuhovin putken alkupää, sulkulaitteisto lukko avattuna.



Pikku-Fiatin painoinen Obuhovin ammus siirtovauksessa.



Mielenkiintoiseen linnakesaareen voi tutustua mm. pyöräilemälle ja käyttää vaikkapa entisen Vaasan Sotilaspiirin käyttöön rekisteröityjä pyöriä.

olevan jo ensimmäisenä matkailuvuotenaan valmis vastaanottamaan kävijänsä. Kesäkaudella saarelle on päivittäinen reittiliikenneyhteys, majoitus- ja ruokailujärjestelyt toimivat ja saaren voi vapaasti tutustua joko omatoimisesti tai oppaan ohjauksella. Sotilas-kauden ajoilta periytyvä tieverkosto kattaa koko saaren, tätä täydentävät uudet luontopolut. Omalla veneellä tulijat voivat kiinnittyä uuteen vierassatamaan, satamassa kävi kesän aikana 4000 venekuntaa. Koska pääosa kävijöistä tulee reittialuksilla, on helppo päätellä, että kokonaiskävijämäärä nousee v. 2015 useisiin kymmeniin tuhansiin.

Örön kasvistoon kuuluu useita harvinaisuuksia, jotka ovat tyypillisiä vain Saaristomeren saarille, mm. merikaali, suola-arho ja kangasajuroho. Varsinainen hitti on keväällä kukkiva upea lännenkylmänkukka, jota Suomessa esiintyy vain Örössä, täälläkin vain muutamina yksilöinä. Myös eläimistö on runsas, Örö on mm. merkittävä perhostutkimuksen keskus. Muuttolinnut käyttävät saarta levähdyspaikkanaan.

Örö on mitä oivallisin kesäretkien kohde monipuolisen tarjontansa johdosta. Matkaan voi huoletta lähteä koko perhe, sillä sotilaskohteista vähemmän kiinnostuneillekin on pelkästään ainutlaatuisessa luonnossa yllin kyllin katsottavaa ja koettavaa. Tarjolla on myös monipuolisia majoitusvaihtoehtoja, joita hyödyntämällä saareen voi tutustua perusteellisemminkin. Entisen rannikoppatteristokaupunki Vaasan asukas voi kokea nostalgisia hetkiä tutustuessaan saareen Vaasan Sotilaspiiristä peräisin olevan polkupyörän satulassa.

Ilkka Virtanen
Pohjanmaan
Maanpuolustuskilta



Keski-Pohjanmaan
maakuntakeskus

KOKKOLAN KAUPUNKI

Kokkola on hiljalleen merestä noussut satamakaupunki. Kokkolan perustamisesta on kohta kulunut 400 vuotta, Kustaa II Aadolf perusti Kokkolan v. 1620. Väkiluku on nyt n. 36 000. Kokkola on kaksikielinen kaupunki, ruotsinkielisiä on n. 18%.

Kokkolan kaupunki
PL 43, 67101 Kokkola
Puh. (06) 828 9111
Faksi (06) 828 9389

www.kokkola.fi



**Kalajoen
apteekki**

Kalajoentie 30, puh. 010 321 446



ferral components



LKV[A]
Kalajoen Kiinteistöhoito Oy

Kalajoentie 32, 85100 KALAJOKI
Puh. (08) 462 090 ja 462 769
email: aila.siirila@khh.net.fi

Tilausliikennettä yli 60 vuoden kokemuksella.

Jäk e
Antti Siipola Oy

Rahvontie 3, 85100 Kalajoki
Puh. (08) 460 970, Fax (08) 460 797



**Kalajoen
Teräs Oy**

Yrityskalliontie 7, KALAJOKI Puh. (08) 4640 100
www.kalajoenteras.fi



Obuhov-tykin 100 vuotta vanha ja käyttämätön vaihtoputki, joka painaa noin 50 t.